

Oponentský posudek bakalářské práce Evy Hanzelkové *Srovnání Beckovského Poselkyně starých příběhů českých s jejím pramenem, Hájkovou Kronikou českou*

Eva Hanzelková si vytkla za cíl bakalářské práce provést jazykové srovnání Hájkovy *Kroniky české* s Beckovského *Poselkyně starých příběhů českých*. Vybrala si k tomu čtyři jevy grafické (záznam dlouhého *í*, označování samohláskové kvantity vůbec, užívání velkých písmen na počátku slova a hranice slov) a tři jevy jazykové (monoftongizaci *uo* → *ů*, antepozici a postpozici shodného přívlastku a užití přechodníků). Množina těchto jevů je poněkud překvapivá, heterogenní. Cílem práce je dokázat, že Beckovský neopisoval Hájkův text bezmyšlenkovitě, nýbrž ho invenčně rozvíjel.

Práce je slabá již kompozičně a je neujasněně, nepromyšleně strukturovaná. Stejně informace se mnohdy opakují na více místech (např. formulace hlavního cíle práce, viz výše). Příliš velkou část nabízejí rozvláčné životopisy Hájka a Beckovského (s. 8–13 a 21–24), které jsou pro účely práce v podstatě zbytečné.¹ Chvályhodný pokus by představovaly charakteristiky jazyka Hájkovy a Beckovského doby (s. 13–20 a 24–26), kdyby nebyly složeny z pouhých – a ne vždy řádně „ozdrojovaných“ – nahodilých výpisků z historických mluvnic, z práce Porákovy, z Linkova komentáře k edici *Kroniky* apod. V kapitole Metodika (s. 27–31) se autorka snaží vysvětlit postup práce. V kapitole Výsledky (s. 32–50) pak nejprve odůvodňuje volbu jevů, které bude analyzovat (přičemž ze zkoumání vyřazuje jevy, jejichž zkoumání by se podle jejího názoru nevyplatilo, např. protetické *v-*; odůvodnění, proč se jím nebude zabývat, je i formulačně velice slabé, viz s. 32/33).

Skutečné výsledky začínají na s. 35 – vlastní analýze, jež by měla být jádrem práce, je tedy věnováno 15 stran, nadto „naředených“ mnoha tabulkami s následně převyprávěnými daty. První tabulka informuje o tom, že ve zvolených sondách značí *Kronika í* vždy *ij*, zatímco *Poselkyně* vždy *j*. Dále se dozvídáme, že v *Poselkyni* je samohlásková kvantita značena důsledněji než v *Kronice* – zajímavější přitom je, že třetí sonda do *Kroniky* vykazuje odlišné zacházení se znaky než zbylé tři sondy. (Zde připomínám, že některé jevy, které autorka ve svých sondách nenašla, mohla pohodlně prověřit v existující elektronické transliteraci celé *Kroniky*.) Následuje zjištění, že v *Poselkyni* je více slov s počátečním velkým písmenem než v *Kronice*. Poslední průzkum grafických jevů říká např. to, že v *Kronice* se často píše předložka dohromady s následujícím slovem, zatímco v *Poselkyni* je to zcela výjimečné. Značná potíž zde pramení z toho, že hranice slov autorka porovnává s dnešním územ; kdyby zohlednila poznatky přístupné v historických slovnících (popř. databázích) a mluvnících, mohla se snadno vyhnout tápání např. u výrazů *jedenkaždý* / *jeden každý*, *netak* / *ne tak*, *země třesení* / *zemětřesení* nebo u konstituujících se spojkových výrazů psaných u Hájka ještě zvlášť, u Beckovského již dohromady. (Mimochodem, kde našla autorka předponu *k-*, viz s. 43?) – K analyzovaným jazykovým jevům shrnuji jen tolik, že autorka nachází poměrně podobné využití jazykových prostředků v obou kronikách.

Chtěl bych se pozastavit nad tím, že mnohá kritéria jsou při výzkumech stanovena podivně, nepromyšleně – jako by při jejich užití ani nemohlo být dosaženo relevantních výsledků. Autorka výsledky výzkumů nijak přínosně neinterpretuje: z jejich analýz se – řečeno pouze s velice drobnou nadsázkou – nedozvíme nic, co bychom nevěděli už předtím. Končí se zase u hypotéz a věcí známých předem – že větší vliv na podobu textu než autor měl tiskař, o jehož praktikách se stejně nemůžeme nic dozvědět.

Po formální stránce lze předložené práci vytknout několik málo překlepů a několik nedůsledností v uvádění sekundární literatury (u časopisu zpravidla neuvádíme instituci, která

¹ Nadto jsou doplněny soupisy literatury k jiným osobnostem, které jsou v nich zmíněny – zde se nabízí nehezka hypotéza, že bibliografické údaje v poznámkách pod čarou mají jediný cíl, a to natáhnout rozsah práce.

jej vydává, apod.).² Mnoha způsoby se naproti tomu v práci projevuje autorčina formulační nevyzrállost: např. nepřehlednými a šroubovanými, nadměrně dlouhými souvětími, srov. desetířádkový syntaktický celek na s. 32, a jasnými syntaktickými nedostatky, např.: „O Hájkovu kroniku ... se ... začali ... zabývat...“ (s. 13). Některé formulace jsou stylově nepřiměřené odbornému textu, srov.: „O Hájkovu kroniku, a to i před jejím vydáním, nebyl zájem pouze pozitivní.“ (s. 11)

Zmínku si zaslouží ještě autorčino přesvědčení, že autograf *Poselkyně* patrně neexistuje (srov. s. 7 a 30). Bez nutné rešerše v literatuře si dovoluji uvést následující: pravděpodobně neexistuje autograf 1. dílu (z něhož pocházejí autorčiny sondy), ale nepochybně aspoň v 19. století existoval autograf dílu 2. – opravdu se nedochoval dodneška a nemohl sloužit jako srovnávací materiál? (Kdyby autograf v 19. století neexistoval, podle čeho by A. Rezek 2. díl *Poselkyně* vydával?)

Předloženou bakalářskou práci bohužel rozhodně nemohu označit za vhodný podklad k obhajobě. Dodávám, že je mi to vzhledem k autorce a také vzhledem k zvolenému tématu velmi líto.

Kubšicy/Rachlow 18. 8. 2014

Mgr. František Martínek

² Politováníhodné je, že snad nejzajímavější titul v seznamu literatury, diplomová práce V. Koucké, v textu vůbec není citován.